

MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEK KEZELÉSE A XX. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK MAGYAR NÉPISKOLÁIBAN**PORNÓI Imre (PhD)**

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógynevelési Kar (Magyarország)

e-mail: pornoi.imre@ped.unideb.hu

Az 1868:XXXVIII. tc-vel létrehozott 6 osztályos népiskola a nemzet millióinak egyedüli, s mindenki számára első iskolájának feladatait az 1905-ben és 1925-ben kiadott tantervek részletezték, melyekben az élet gyakorlati munkájára való felkészítést emelték ki. Ebbe tartozott az akaratnevelés, melynek egyik fő követelményének a szorgalmat nevezték. A nevelés primátusa a cselekvő iskola megvalósítását követelte, mely a helyes cselekvés, a jellem, és a személyiség alakításában valósította meg a nevelés egységét. Mivel a tanulást a tanító és a tanuló közös munkájaként fogták fel, ezért kiemelt figyelmet fordítottak a tanulók cselekvésére és szemléletére. Úgy vélték, hogy a tanuló elsősorban nem értelem, hanem érzelem és akarat. Ezért is volt kiemelt fontosságú a tanulók népiskola által elvárt fegyelmezettsége. A mások akaratának engedelmessé válása külső fegyelmet lassanként fel kell váltania a belső fegyelemnek, az önfegyelemnek, hiszen a cél az erkölcsi szabályok belsővé válása volt. Ehhez a korszak népiskolái fegyelmező eszközként a tanító élő példáját, a rendre, pontosságra szoktatást, a szóbeli ráhatást, a jutalmazást, a büntetést, a felügyeletet és a foglalkoztatást alkalmazták. Kiemelt fontosságúnak tartották a tanulókat foglalkoztatni, azokban a figyelmet felkelteni, az osztályt a kezében tartani, a fegyelmet biztosítani tudó tanító személyiségek alkalmazását. A megfelelő fegyelmezéshez számos feltétel meglétét látták szükségesnek: a tanító érzékszerveinek épsége a rendzavarás és a fegyelmetlenség gyors észrevételéhez; a tanítványok névszerinti ismerete; a tanítványok szeretete; jóakarát és igazságosság; részrehajlás, szeszélyeskedés, indulattól való elragadtatás, minden gyerekesség büntetésének kerülése; fenyegetőzés helyett higgadt és megfontolt cselekvés; a tanulók egyéniségéhez, életkorához, és neméhez való alkalmazkodás. Ezek eredménytelensége esetén kerülhettek sorra a szükséges fegyelmi büntetések, melyeknek célja mindig a tanuló megjavítása, az osztály-iskola rendjének megóvása, az ifjúság tiszta erkölcsének megőrzése lehetett. A büntetés mértékének az elkövetett vétség nagyságához kellett alkalmazkodnia, a durvaságot, és a céltalan megtorlást elkerülve. Ezt szolgálta, a testi fenytés tiltása valamennyi oktatási intézményben.

Ezeket részben törvények, rendeletek, népiskolai rendtartások és népiskolai tantervek és utasítások sora szabályozta. Széleskörűen foglalkoztak a témával a Magyar Paedagogia, a Magyar Psychologiai Szemle, és a Néptanítók Lapja hasábjain, s önálló művek formájában többek között Weszely Ödön, Bognár Cecil, Friedrich Wilhelm Foerster, Dékány István, Mitrovics Gyula, Jules Payot, Várkonyi Hildebrand, Waldapfel János is.